

Név:

Optika és relativitáselmélet, 2. zárthelyi dolgozat, A

Válaszok:

--	--	--	--	--	--	--	--	--	--

Szabályok:

A rendelkezésre álló idő 45 perc. A ZH-n zsebszámológépen, író- és rajzeszközök, saját gyakorlat jegyzet és órai jegyzet használható!

Pontozás:

helyes válasz: 1 pont; helytelen válasz: 0 pont; üresen hagyott kérdés: 0 pont

Értékelés:

0 – 4 pont: elégtelen (1)   5 – 6 pont: elégséges (2)   7 pont: közepes (3)
8 pont: jó (4)   9 – 10 pont: jeles (5)

1. $n = 1,5$ törésmutatójú szappanos vízből szappanhártyát készítünk, majd merőleges beesés mellett megmérjük a reflexióját (R). A reflexiót az inverz (vákuumban mért) hullámhossz függvényében ábrázoljuk. Milyen vastagságú a hártya?

- A) 67 nm   B) 111 nm   C) 167 nm
D) 333 nm   E) 666 nm

2. Maximális E_0 térerősségű, monokromatikus, lineárisan poláros fény merőlegesen esik be egy levegő-víz határfelületre. A felszín közelében úszó hal a transzmittáló fény sugárt vizsgálva mekkora maximális térerősséget érzékel? A víz törésmutatója $n = 1,33$.

- A) $0,86 E_0$ B) $0,80 E_0$ C) $0,74 E_0$ D) $0,68 E_0$ E) $0,25 E_0$

3. Helyezzük egymásra két darab keresztezett állású polárszűrőt, ekkor a polárszűrőkön nem jut át fény. Csúsztassunk be a két polárszűrő közé egy harmadikat, és világítsuk meg a polárszűrő rendszert síkjukra merőlegesen I_0 intenzitású cirkulárisan poláros fényvel! Mekkora maximális intenzitása lehet az átjutó fénynek?

- A) $\frac{I_0}{2\sqrt{2}}$ B) $I_0\sqrt{\frac{3}{8}}$ C) $\frac{I_0}{4}$ D) $\frac{I_0}{8}$ E) $\frac{3I_0}{8}$

4. I_0 intenzitású polarizálatlan fény esik egy ma használatos 3D-s mozi szemüveg egyik lencséjére, mekkora az átjutó fény intenzitása?

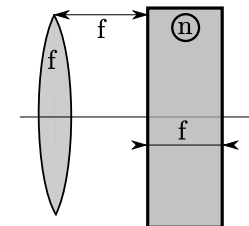
- A) I_0 B) $I_0\frac{1}{\sqrt{2}}$ C) $\frac{I_0}{2}$ D) $\frac{I_0}{4}$ E) $\frac{I_0}{8}$

5. Egy lencséből álló optikai rendszer 10 cm vastagságú (hosszúságú), melynek tárgyoldali és képoldali fókuszja egybeesik. Ha a rendszer bal szélétől balra 3 cm-re elhelyezünk egy tárgyat, akkor arról a rendszer jobb szélétől jobbra 3 cm-re keletkezik egy kép. Mekkora a lencserendszer fókusz távolsága?

- A) 3 cm   B) 4 cm   C) 8 cm
D) 10 cm   E) ezekből az adatokból nem lehet meghatározni

6. Helyezzünk egymástól f távolságra egy f fókusz távolságú gyűjtőlencsét és egy f vastagságú n törésmutatójú anyagból készített plánpáralel lemezt. Milyen távolságra helyezkedik el egymástól az összetett rendszer két fókuszja, ha $f = 2$ m és $n = \frac{4}{3}$?

- A) 50 cm   B) 75 cm   C) 100 cm
D) 125 cm   E) 150 cm

7. Az optikai tengellyel párhuzamos nyaláb esik két f fókusz távolságú gyűjtőlencséből álló rendszerre, ahol a két lencse távolsága $3f$. A második lencsétől milyen távolságban fókuszálódnak a sugarak?

- A) f B) $2f$ C) $3f$ D) $4f$ E) nem fókuszálódnak

8. Egy 300 m (nyugalmi) hosszúságú rakéta két végében egy-egy szinkronizált óra található, azaz a rakéta rendszerében lévő megfigyelő szerint a két óra azonos időt mutat. A rakéta $0,9c$ sebességgel távolodik a Földtől. A földi megfigyelők szerint a két óra nem azonos időt mutat. Mennyi az eltérés a két óra által mutatott idő között a földi megfigyelők szerint? c a fénysebesség, melynek értéke kb. 300000 km/s.

- A) 2 ms   B) $900 \mu s$ C) $90 \mu s$ D) $2 \mu s$ E) 900 ns

9. A Földtől azonos irányba távolodik egy $\frac{3}{4}c$ és egy $\frac{1}{2}c$ sebességű űrhajó. Mekkora sebességgel mozog az egyik űrhajó a másik űrhajó kapitánya szerint?

- A) $0,2c$ B) $0,4c$ C) $0,5c$ D) $0,8c$ E) $0,9c$

10. Az optika és relativitás elmélet ZH 45 perc hosszúságú, melyet a gyakorlatvezető precíziós karórájával mér. A gyakorlatvezető a puskázás elkerülése végett állandó $5 \frac{\text{km}}{\text{h}}$ sebességgel cirkál a sorok között. A diákok az idődilatació miatt saját koordináta-rendszerükben tovább írhatják a ZH-t, mint 45 perc, de mennyivel?

- A) 30 fs   B) 60 fs   C) 120 fs   D) 380 fs   E) 760 fs